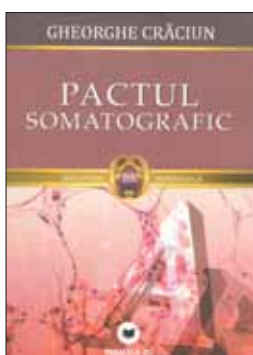

LITERATURĂ

Referința pierdută

Gheorghe Crăciun
Pactul somatografic
Editura Paralela 45, 2010

20 lei

prefață
de Ion Bogdan Lefter

Un nou studiu de anvergura *Aisbergului poeziei moderne* ar fi ieșit cu siguranță dacă timpul nu s-ar fi grăbit cu Gheorghe Crăciun. Obsesie mai veche, reluată din diferite registre, apoi lăsată fatalmente în suspensie, lectura prozei prin grila corporalității – sau a raportului „trup-literă” – a format substanța câtorva articole publicate în *Observator cultural* între 2002 și 2003, recuperate acum la Editura Paralela 45 într-un volum din multe priverițe comemorativ (incluzând, în acest sens, pagini în facsimil din manuscrisele originale ale autorului). Compuse prin saloane de spital, iar apoi în cursul unei dificile convalescențe, articolele îi inspiră lui I.B. Lefter, în prefață, glose aproape blecheriene despre suferință și „salvare prin scris”. Chiar și fără acest halou mitizat al împrejurărilor medicale (neîndoios critice), tema teoretică a lui Gheorghe Crăciun are – în fragmentele de față, ca și în studiile mai vechi – suficientă continuitate în timp și rafinament în argumentație, pentru a fi considerată, *all in all*, solidă, coerentă, „unitară”.

Schițele *Pactului somatografic* îi cuprind pe Mircea Horia Simionescu, Simona Popescu, Radu Petrescu, Ștefan Agopian, Mircea Nedelciu, Tudor Țopa, Gheorghe Iova, Livius Ciocârlie, Gabriela Adameșteanu, pacienți ai unei lecturi mioape, de mare finețe analitică. Retorica latent senzorială, ca și fondul inerent reflexiv la scriitorii aleși (o listă, desigur, nefinalizată) justifică în comentariu mariajul fericit între *close reading* și speculație spontană. Gheorghe Crăciun caută în țesătura formelor alegorii psiho-existențiale ale auctorialității și ale scrisului. Analizele sale par fișe de fiziologie textuală, în

care concepte stilizate vitalist („gradul de somatizare a temelor, respirația sintactică, sintaxa domoală, convulsivă, zvicnitoare”) încearcă să ilustreze în manieră dramatizată cum se poate vedea/simți realul din interiorul literaturii.

Căci, pentru Gheorghe Crăciun, tensiunea pe muchia aporiei dintre autenticitate și falsificare prin „literă” a prilejuit constant o bogată reverie teoretică, în ecou cu contextul literar al formării sale, dar și cu lecturile, intuițiile sau spaimele personale. Dintre colegii săi de generație, de fapt, el a dat probabil cea mai melancolică și mai puțin ludică reflecție metaliterară, cea mai asumat antropocentrică în cele din urmă. Reevaluarea ontologiei și subiectivității scripturale a fost proiectul său major în lecturi și scriitură. La întrebarea „cum poate textul reface intimitatea eu-lume?”, răspunsul (optzecist în esența lui) nu e, firește, nici biografismul (pînă și *Trupul știe mai mult* e, în fond, un jurnal de idei), nici dezmațul naturalist al „corporalității”. Aceasta din urmă funcționează, de fapt, ca temă teoretică, nu literară, în măsura în care oferă un model de scriitură: „Cînd zic trup, nu am în vedere pur și simplu corpul, ci acea parte din mine care se află în afara stereotipurilor scrisului, străină motivelor culturale care mă asaltează din toate părțile, vie și nealfabetizată”. De aici opțiunea teoreticianului pentru fragmentarism eseistic, dar și risipirea nervos textualistă a prozei sale, care caută mereu să răbufnească în afara „literii”. Narațiunea fixă, tipică îi pare – ca „sufletul” occidental față de trup din celebra butadă a lui Foucault – o închisoare. Forma estetică rămîne, în condiția sa de artefact, „frumoasa fără corp”, văduvită de un real pe care reflexul metaliterar încearcă totuși să-l încercuiască eseizant, utopic. Scriitorul conștient se va instala, cu toate armele deconstruirii textuale, în fisura „rezistenței la sens pe care lumea o opune limbajului”.

O dezbatere neîncheiată, cu atît mai mult cu cît în experimentalismul optzeciștilor e văzută în continuare mai ales gratuitatea, nu și mizele existențiale de luciditate a scriiturii.

Adriana Stan